

KOMITET OCHRONY PRZYRODY POLSKIEJ AKADEMII NAUK
COMMITTEE FOR NATURE CONSERVATION, POLISH ACADEMY OF SCIENCES

Instytut Botaniki Polskiej Akademii Nauk

ul. Lubicz 46, 31-512 Kraków; Tel. (+48)(12)424-17-01, (+48)(12)421-97-69

e-mail: z.mirek@botany.pl & a.nikel@botany.pl

Kraków, 26.11.2015 r.

STANOWISKO KOMITETU OCHRONY PRZYRODY POLSKIEJ AKADEMII NAUK

W SPRAWIE PLANÓW INTENSYFIKACJI UŻYTKOWANIA RĘBNEGO PUSZCZY BIAŁOWIESKIEJ

Puszcza Białowieska jest uznawana w świecie za najlepiej zachowany fragment mieszanych lasów liściastych strefy umiarkowanej w Europie. Została, ze względu na jej unikatową wartość w skali świata, wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa w postaci transgranicznego obiektu obejmującego swymi granicami całą Puszcę. Wpis ten uzyskał, za zgodą wszystkich stron, obecny kształt w roku 2014. Wpisu dokonano w oparciu o znaczenie, jakie Puszcza posiada dla ochrony ciągłości procesów naturalnych oraz wyjątkowego bogactwa gatunkowego, zwłaszcza żubra, a także gatunków związanych z martwym drewnem. Niewątpliwie wpisanie całości kompleksu leśnego na Listę nie byłoby możliwe, gdyby nie ograniczenie intensywności użytkowania zagospodarowanej części Puszczy Białowieskiej. Decyzja ta umożliwiła osiągnięcie zdrowego kompromisu pomiędzy potrzebą poszerzenia ochrony na teren całej Puszczy a gospodarką leśną na tym obszarze w ramach istniejących regulacji prawnych. To, co jest przedmiotem niepokoju Komitetu Ochrony Przyrody PAN to kilkukrotne, w porównaniu z obecnie obowiązującymi planami urządzenia lasu, podwyższenie poziomu pozyskania drewna w nadleśnictwach Puszczy Białowieskiej. Pojawiły się one w nowej propozycji przedstawionej przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Białymstoku jako aneks do planu urządzenia lasu nadleśnictwa Białowieża. Propozycja ta w zasadniczy sposób narusza zapisy Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska oraz zobowiązania podjęte przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie ochrony Puszczy Białowieskiej jako Obiektu Światowego Dziedzictwa. Tak drastyczne zmiany mogą grozić skreśleniem Puszczy z listy miejsc Światowego Dziedzictwa, jeśli zostaną uznane za zbyt daleko idące i naruszające wartość miejsca. Byłaby to niepowetowana strata, także wizerunkowa, dla naszego kraju. Nowa, bardzo daleko idąca propozycja pojawiająca się w aneksie, nie tylko narusza w sposób zasadniczy wcześniejsze uzgodnienia i naszą wiarygodność wobec partnera białoruskiego, ponoszącego współodpowiedzialność za całość ochrony, ale także może istotnie zagrozić statusowi obiektu.

Proponowane rozmiary ingerencji nie tylko nie znajdują uzasadnienia w Planie Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska PLC200004, ustanowionego Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 6 listopada b.r., ale w opiniach ekspertów budzą także poważne obawy o ich skutki dla ochrony przyrody Puszczy. Dotychczasowy Plan Zadań Ochronnych zwraca uwagę, że usuwanie martwych i umierających drzew jest jednym z podstawowych zagrożeń dla siedlisk grądów kontynentalnych, borów i lasów bagiennych oraz łągów, a wycinka lasu i usuwanie martwych świerków w wieku ponad 100 lat zagraża zachowaniu reliktovej fauny puszczańskiej, zwłaszcza dziuplaków i rzadkich gatunków owadów z grupy

ksylobiontów i ksylokambiofagów. W tym kontekście przedstawione przez RDLP w Białymstoku prognozy oddziaływania na środowisko planowanych cięć jako działań generalnie pozytywnych, a ich ewentualny wpływ negatywny za nieistotny, trudno uznać za przekonywujące.

W związku z powyższym, Komitet Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk uważa, że próba kilkukrotnego podwyższenia poziomu pozyskania drewna w stosunku do obowiązującego planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża nie znajduje uzasadnienia; wręcz odwrotnie, działania takie nie tylko uderzają w cele i kształt ochrony tego obiektu, podważają społeczne zaufanie do służb leśnych, jako odpowiedzialnych zarządców przyrodniczego skarbu narodowego, którym jest Puszcza Białowieża, ale mogą również prowadzić do utraty przez Rzeczpospolitą Polską wiarygodności i prestiżu na arenie międzynarodowej. Komitet nie uważa przy tym, że nie można podejmować takich czy innych działań ochronnych; w tym proponowanych. Zwraca jedynie uwagę na fakt, że obecnie brak jest przesłanek merytorycznych do podejmowania interwencji w zakresie, o którym mowa w dokumencie. Byłoby rzeczą ze wszech miar bolesną, gdyby próba przywrócenia intensywnej gospodarki leśnej na terenie jedyne polskiego przyrodniczego Obiektu Światowego Dziedzictwa miała się skończyć skreśleniem Puszczy z listy miejsc Światowego Dziedzictwa. Sytuacja taka byłaby nie tylko stratą wizerunkową Polski na arenie międzynarodowej. Byłoby także niepowetowaną stratą dla ruchu ochrony przyrody w Polsce, lokalnych społeczności i społecznego odbioru służb leśnych i administracji Lasów Państwowych, wciąż postrzeganych jako strażnicy narodowego dobra. Przykład Drezna pokazuje, że groźba taka jest bardzo realna. Mamy nadzieję, że nikt odpowiedzialny na krok taki sobie nie pozwoli. Prosimy więc o powtórne rozważenie wielu aspektów sprawy.

W imieniu Komitetu Ochrony Przyrody PAN

Prof. dr hab. Zbigniew Mirek

Przewodniczący Komitetu

Adresaci:

Minister Środowiska

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Przewodniczący Państwowej Rady Ochrony Przyrody

Dyrektor Białowieżskiego Parku Narodowego

Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku

Nadleśniczy Nadleśnictwa Białowieża